

SYLLOGE

QUÆSTIONUM EX
PARTE THEOLOGICO-PHI-
LOSOPHICARUM, NON POPULA-
ri trutinâ, sed artificis staterâ exa-
minandarum,

SUB PRÆSIDIO

CLARISSIMI DOCTISSIMI-
QUE VIRI, DN. M. HENRICI GUTHBER-
lethi, Philosophiæ in illustri scholâ Nassovica-Sigenensî, Professoris
publici,

Respondentis partes agente JOHANNICO ALSTE-
DIO Ballersbacensî Nassovio.

Τῶν φιλοσοφεῖν καὶ θεολογεῖν οὐδὲν
ἴδιον ἐν βίῳ.

HERBORNÆ NASSOVIORUM
Ex officina typographica Christophori Corvini.

c 15 15 c VIII.

REVERENDIS ET DO-
CTISSIMIS VIRIS,

DN. JACOBO ALSTEDIO, verbi divini præconi in
Bicken & Offenbach vigilantissimo, patri suo plu-
rimùm honorando:

DN. JACOBO FUNCIO, Ecclesiæ Tridorffianæ
pastori fidelissimo juxtà ac dignissimo, affini suo
longè charissimo:

NEC-NO

PERMODESTO, PIO, AC DOCTO JU-
veni-viro, DN. JOHANNI-HEINRICO ALSTE-
DIO, fratri suo germano:

Hanc questionum syllogen

lubens meritoq;

inscribit & offert

Respondens.

QUÆSTIO I.

An conceptus nostri de DEO possint dici veri, & quo sensu?

I.

Non est optimum in natura diutissimè vivere, sed sapientissimè.

II.

Hominis enim vita non hæc est, sed via ad vitam, quæ æterna est. Aliis animantibus quod adest, suum ipsorum est; homini quod adest, est propter id quod abest. Abest enim quod suum ipsius est. Scalig. exercit. 204. sect. 2.

III.

Sapientissimè autem vivere est, entium causas rimari, mirari.

IV.

Quare, quum solus Deus sit causa sine causâ, & Ens absque Ente, Scalig. exercit. 359. sect. 2: nulla tam decet homines contemplatio, quàm Dei architectæ illius unitatis.

V.

Paucis autem multa dicenda sunt. Paucis, quia de unitate; multa, quia de infinito, exercit. 365. sect. 2. Sed quæ proportio finiti ad infinitum? nihili ad aliquid? An nostrâ mutilâ intellectione metiemur infinitatem? An cognoscemus eum, qui est omnia, & super omnia, & præter omnia? Scilicet hoc est quod nos anxios tenet. Etenim cognitio est cognoscantis & cogniti assimilatio. Deus autem creator nullo modo assimilari potest creaturæ.

VI.

Hinc nonnulli dubitavêre, an conceptus nostri de

DEO possint dici veri. Quum enim unam DEI essentiam per varia attributa cognoscamus, adeoq; unum concipiamus quasi multitudinē præferat, non immeritò dubitari potest.

VII.

Hanc rem ut σοφῶς ἢ σαφῶς enodemus, necessum est.

VIII.

Exspatiemur igitur in hortos metaphysicorum, & flosculos de conceptu decerpamus.

IX.

Conceptus est verus vel falsus.

X.

Verus est, qui verè in rem convenit.

XI.

Estq; adæquatus, exactus, distinctus: vel imperfectus & analogicus.

XII.

Adæquatus est, qui ἀπλῶς perfectè repræsentat rem: si dictus, quòd rem adæquet.

XIII.

Imperfectus est, qui πῶς & ἕλ' ἀναλογίαν rem significat.

XIV.

Falsus seu inanis est, qui est præter rem, seu cui prorsus nihil in re respondet. Talis est conceptus Angeli sub specie maris: DEI sub persona hominis canis.

XV.

Analogici conceptus causa est duplex. 1. Imbecillitas nostri intellectus. 2. Νοητῆ natura abstrusa, ejusque vel perfectio vel imperfectio. Isto modo Theologi peccatum, & Philosophi materiam primam difficillimè cognosci asserūt, nempe propter debilem entitatem. Illo verò modo DEUS Opt. Max. analogicè, sed tamen verè à nobis cognoscitur.

XVI.

XVI.

Sicut igitur peccatum, & materia prima propter imperfectionem perfecte cognosci nequeunt: ita conceptus nostri de DEO, ejus essentiam non adæquant propter summam perfectionem.

XVII.

DEUS igitur recipitur; quantum potest à recipiente: non autem quantus ipse est. Ac tametsi cognoscimus, DEUM infinitum esse, non tamen cognoscimus ipsam infinitatem.

XVIII.

Homo cognoscit DEUM (cum Scholasticis sanioribus loquor) non in quantum est cognoscibilis, sed in quantum intellectus est cognoscitivus: non cognoscit omnipotentiam, infinitatem, æternitatem, sed discit quòd DEUS sit omnipotens, infinitus, æternus.

XIX.

Videmus ergo aliquantum, quid sit DEUS, quasi per nubem solis lumen: imò uti cogimur vocibus tenebrosis ad lucem significandam.

QUÆSTIO II.

An propria adjuncta, quæ Grecis ἐπουσιώδη dicuntur, possint communicari?

I.

AΝΑΣΚΕΥΗΝ nos: κατὰσκευήν quidam malè feriat, qui corporis Christi omnipræsentiam incautis obtrudere satagunt, tenent.

II.

Pro thesi negante militant quamplurima argumenta: quorum unico contenti erimus.

III.

Qui asserit, Propria communicari posse, implicat con-

traditionem. Nam si proprium unius posset fieri proprium
alterius, desineret esse proprium. Hoc *ὁ δὴ πᾶν ἔῃ ὁφθαλμοφανές.*

IV.

Antagonistæ pro suâ *ἀντιθέσει* hæc afferunt: 1. Anima
cum corpore communicat vitam. 2. Ignis communicat fer-
ro calorem. 3. Divina Christi natura communicat humanæ
omnipotentiam, omnipræsentiam.

V.

Hæc proferunt ceu *ἄλυσια* & palmaria. Diluamus igitur.

VI.

Primò sic arguunt: Vis audiendi, videndi &c. datur ab
animâ corpori. Ergo quædam essentialia proprietates animæ
realiter communicantur corpori ut *δελικῶν*. *βλ.* Distinguen-
dum est inter propria animæ & inter potentias sensitivas. Po-
tentia sensitivæ, ut videndi, audiendi, gustandi, olfaciendi &
tangendi, item dijudicandi & imaginandi, non sunt idiomata
animæ, non insunt animæ ut in subjecto, sed sunt propria ani-
malis, ut totius compositi, quæ ab anima ut efficiente produ-
cuntur. Non subjectivè inhærent in ipsâ animâ, sed commu-
nes sunt animæ cū corpore, hoc est, existunt in ipso compositi-
to, ut in subjecto proprio, ab animâ tãquam principio per cor-
pus, ut hæ actiones cōpositi revera sint & dicantur *ὑποτελέσματα*,
agente animâ quod suum est, & corpore quod suum est, quæ
ἐνεργεῖαι philosophis dicuntur & sunt distinctæ, ut ipsæ essentia-
les partes distinctæ sunt. Anima dicitur vivere formaliter,
corpus instrumentaliter. Næ igitur *ἀπαίδευτοι*, qui confundunt
effecta cum proprietatibus essentialibus.

VII.

Deinde ignis ejusq; lux calor sunt in ferro, non *μεταβα-
τικῶς*, transitione è subjecto in subjectum: sed *ἐνεργητικῶς*, id est,
ignis in ferro producit lucem & calorem, non eundem nu-
mero, sed specie, seu numero alium ac diversum. Sic lux solis
est in

est in aëre, non μεταβαλικάς, ita ut transeat è corpore solis in aërem: sed ενεργητικώς, productione luminis.

VIII.

Tertiò theologi rectè statuunt, communicationē idiomatum non valere in abstracto, sed in concreto. Nam απολέσματα & nomina officii conveniunt personæ Christi Θεανθρώπου secundùm utramq; naturam, utrâque id quod suum est, operante. Ergo verbi gratiâ, vivificatio est απολέσμα, id est, έργον Θεανθρώπου. Christus Θεανθρώπου est omnipotens: non autem humana natura. Certè, si una proprietas esset communicata, utiq; omnes, utpote qui naturaliter & essentialiter pendent ab uno principio. Atqui hoc falsum. Non enim immensitas, non aternitas communicata. Communicantur in personâ seu ύποστάσει, quæ in unaquaq; naturâ propriæ permanent. Proprietates naturarum sunt personæ communes: quia ut est unio, ita quoq; communio. Itaq; omnipotentia, quæ proprietas est divinæ naturæ, humanæ naturæ neq; per formalem inhaerentiam, neq; per gratiam habitualem tribui & inesse potest: alioqui fieret naturarum confusio in personâ.

IX.

Neque hîc quicquam juvant inanes distinctiones inter τὸ εἶναι καὶ ἔχειν; χεῖσιν καὶ κτῆσιν; καθ' αὐτὸ καὶ κατ' ἄλλο. Carent enim hæc distinctiones omni fundamento, & S. scripturæ patrocínio omni destituuntur.

QUÆSTIO III. LOGICA.

An per verbum disferendi Logica natura commode exprimatur?

I.

P. Ramus dialecticam artem benè disferēdi definit, quàm benè, acriter disputatur.

II.
Nobis Rami definitio ab ipso Cicerone petita placere debet. Solidè enim tam formam, quàm finem declarat.

III.
Est autem disserere nihil aliud, quàm quod Græcis est *διαλέγεσθαι*, & maximè intelligendum est de *λόγῳ ἐν διαδίτῳ*: nimirum disserere est, rem quamlibet, cum ratione quoquo modo tractare, quod fit argumenta invenièdo, scilicet dum rerum ad res alias relatarum affectiones inquirimus, deinde inventa iudicando.

IV.
Hinc Philippus Melanchthon hujus artis facultatem eleganter expressit hisce verbis: Dialectica est ars rectè, ordine, & perspicuè docendi. Quum dicit, *rectè*, indicat mentis rectitudinem in disserendo. Quum dicit, *ordine*, postulat in conferendo & disputando concinnum ordinem. Quum dicit, *perspicuè*, omnes vult ablatas in disserendo obscuritates. Obscuritas autem & sermonis & ordinis elegantia facile tollitur.

V.
Placet itaq; definitio Keckermanni in compendio systematis: Logica est ars dirigens mentem in cognitione rerum; ubi exprimere voluit cum genere objectum & finem.

VI.
Minùs autem placet definitio Crellii, qui pro forma vel potiùs sine Logicae ponit, verù à falso discernere. Licet enim hic finis sit principalis, non tamen est adæquatus. Sanè Logica, ut ab Aristotele tradita est in Organo, finem sibi propositum habet syllogismum, tanquam nobilissimum instrumentum logicum: Interim tamen reliqua instrumenta non sunt temerè prætereunda; nec enim tota rationis vis in syllogismo cernitur, sed etiam in simplici explicatione & methodo.

QUESTIO

Quæstio IV. Optica.

Utrum visio fiat emissivè, an verò immisivè.

I.

IN hâc quæstione triplex invenitur sententia. Prima est, visionem fieri καθ' εισπομπήν, id est, secundùm immissionem, ita ut radii visivi ab objecto immittantur in oculum, eiq; visibilis objecti speciem deferant. Altera est, visionem fieri καθ' εκπομπήν, id est, secundùm emissionem, ita ut radii visivi emittantur ex oculo in rem objectam, indeque speciem sumant. Tertia est, visionem fieri per σωμαύγειαν, id est, corradationem, ita ut species ab objecto, & radii visivi, in medio διαφανεί concurrant.

II.

Nos producemus duo tantùm argumenta; è theatro physico unum, ex optico alterum; quæ ceu ἀλλυλα εισδοχὴν ἔμψωσιν τῶν εἰδώλων stabilient.

III.

Arg. 1. Omnes sensus fiunt in instrumento suo. Auditus fit recipiendo, ut & olfactus, &c. Oculus autem est instrumentum visus. Scalig. 297 sectione 3. exercitat. 298. sect. 16. Ergo in oculo erit visio, non extra. Anima namq; non operatur extra corpus. Sic & res visa judicatur in oculo. Ergo & ibi fit necessum est.

IV.

Arg. 2. Decantatum est optidorum ἀξιωμα: Visibile excellens lædit sensum. Sic solis jubar, sic fulgor fulgetri usq; ad eò lædunt oculos, ut aut excæcent, aut visum hebetiorem efficiant, aut saltem diutiùs relinquât splendoris sui reliquias in organo. At quis sanæ mentis dixerit, hoc evenisse oculo propter emissos visivos radios, & ab aspectabili excellenti lætos, cum impressio hec fiat, & corruptio organi.

B

Huc pertinet, quod optici dicunt, oculum esse speculum animatum. Scalig. exercit. 298. sect 16. Iccirco sicut in speculo nullâ ab eo factâ emissionem species objectæ recipiuntur: ita quoq; in oculo ceu speculo fit rei visibilis receptio.

Προσθήκη.

I. Utrum summum hominis bonum consistit in theoriâ, an verò in praxi? Respond. In theoriâ consolationis plenissimâ; puta in contemplatione DEI nunc & in omne ævum nobis propitii.

II. An cometa est stella? Neg.

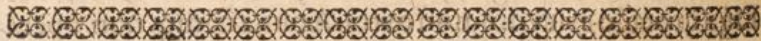
III. An dæmones edunt & bibunt, Venere utuntur & prolem gignunt? Neg.

IV. An fœminas esse homines, a pertis factarum literarum verbis probari potest? Affirm. Gen. 1. ψ. 27. item 5. ψ. 2.

V. Nemo dicendus est probus nisi ex habitu omnium virtutum. Virtus namq; est una copulativa.

VI. Electi ad vitam æternam efficaciter jam vocati non amittunt τὸ *Quale*, sed τὸ *Quantum* fidei.

DEO UNI ET TRINO HONOR.

ODARION

Παροξωλικὸν καὶ περιγεγνημένον ἀδελφότητι ἕνεκα appositum à
Joanne Henrico Alstedio Philol. & Theol. studioso.

Ἄφρων ὅς σοφίην καλέει ψεύδος, καὶ ψεύσιν
φιλόσοφον ψεύσιν τοῦτον ἀμούσον ἐρῶ.
Ἔσι μὲν ἐν σοφίᾳ μερόπων πολυδαίδαλα ψεύδη.
Ἀλλὰ καὶ ἀσθένει ἐστὶ ἐν τῇ σοφίᾳ.
φιλόσοφοι πῶς εἰς ἀδύνατον γράφουσιν ἀδύνατα,
Μυθογράφοι πολλοὶ, καὶ παραδοξολογοὶ.
φιλοκάλους δὲ πρέπει ἀδύνατά τε μυθικὰ λέγειν,
Ἐν τε κακῶν δὲ καὶ τῶν καλῶν πάντα λέγειν.

6
Εσ χέρ' Ἰούσε λαβεῖν δ' εἴ βιβλία φιλοσοφείων,
βιβλία δ' εἴ τε θεῶ ἐς χέρ' Ἰούσε λαβεῖν
Σύντομον εἰ φιλέεις λόγον, ἢ παναληθέα κόσμου
Ἰσορίην· ταῦτ' ὦ ἐς χέρ' Ἰούσε λαβεῖν.

Aliud ejusdem ad eundem.

Est héra nobilior famulá, sic dextera lauvá:
Sic quoq; Theologie nobilior sophiá.
Illa dabit fontem vere sapientia, at ista
Rivum: doctrinam hæc parturit, illa parit.
Nam ratio in sacris est deliratio rebus:
Illius at forma est normaq; vera fides.
Qui dextrè informat latitans rationis acumen,
O quater & quoties ille beatus erit!
Impura at puris qui profert fonte relicto,
Vah quater & quoties ille misellus erit!
Matte igitur, frater charissime, matte JODOC,
Et quo cæpisti tramite, semper eas.
Nam sophia ad latus est cænsida pedis se qua, sacra
Theologia in corde est; en sophia ad latus est.
Harmoniam monstras fidei & rationis, & inquis
Candida quodratio, candida quodq; fides.
Hostes pelle Dei húscentis, umbonibus, armis,
Panicolasq; fuga, Flaccicolasq; fuga:
Et contunde strophas, quas neclunt cunq; SUI TÆ
Noctilateni voris, decipidi-seioli.
Hæ siquidem Furia turbant Germanidos oram,
Italia húsce nepis mæstiter ieta jacet.
Maximus ille DEUS, DEUS optimus ille deorum
Faxit ut evadas Pierii alpha chori.
Hic, inquam, meliora tibi majoraq; donet,
Quàm vel ego voveam, quàm vel & ipse velis.
Si quid posse velis, si nosse & habere vel esse,
Viribus, ingenio, ac artibus, eloquio:
Numen præstabit CHRISTI, ter amabile numen,
Quò sis, quò possis, noveris ac habeas.

AD ORNATISSIMUM ET DOCTIS-
SIMUM JUVENEM, DN. JODOCUM ALSTEDIUM,
amicum suum charissimum.

DEstanda graves adfert confusio clades,
Omnia perduntur nullus ubi ordo datur.

B ij

Miles n̄ certā manet statione peribit,
Expers consilii v̄is bene firmavit.
Sic studiis male consulitur spreto ordine, namq,
Quicquid confusum est non bene cedit opus.
Esto, sit ingenium quo non fecundius ullum,
Si methodum spernit, spernit & artis opus.
Alstedī sapienter agis, quando ordine recto
In studio pergis currere ritē tuo.
Tu facile potes optatam contingere metam
Quod frater fecit tu facis illud idem.

L. M. Q.

apposuit

Thomas Dubinus Mezcricensis Moravus.

~~~~~
CARMEN GRATULATORIUM
AD DOCTEPIUM, ET PIE DOCTUM
ADOLESCENTEM, DN. JODOCUM ALSTEDIUM
amicum & contubernalem suavissimum, &c.

Floribus ex variis ut apīs dulcissima mella
Sugit; formica ac optima grana legit:
Seligis, Alstedī, sic tu problemata docta
Artibus ex variis; qui labor eximius.
Eximius quid n̄ quum sint collecta labore
Magno, qua nullo despicienda modo.
His sine qui cupiet reliquas volitare per artes,
(O monstrum horrendum!) semper ineptus erit.
Sedule, sic insta, sic pergito, docte Jodocē
Alstedī, semper condecorare patrem.
Hinc laus, hinc virtus, hinc gloria magna paratur,
Gloria que nullā est interitura die.
Si sic in studiis felix contriveris avum,
Tum tua post mortem fama perennis erit.

Philippi Sengelii Dillenber-
genſis Naſſovii.

FINIS.

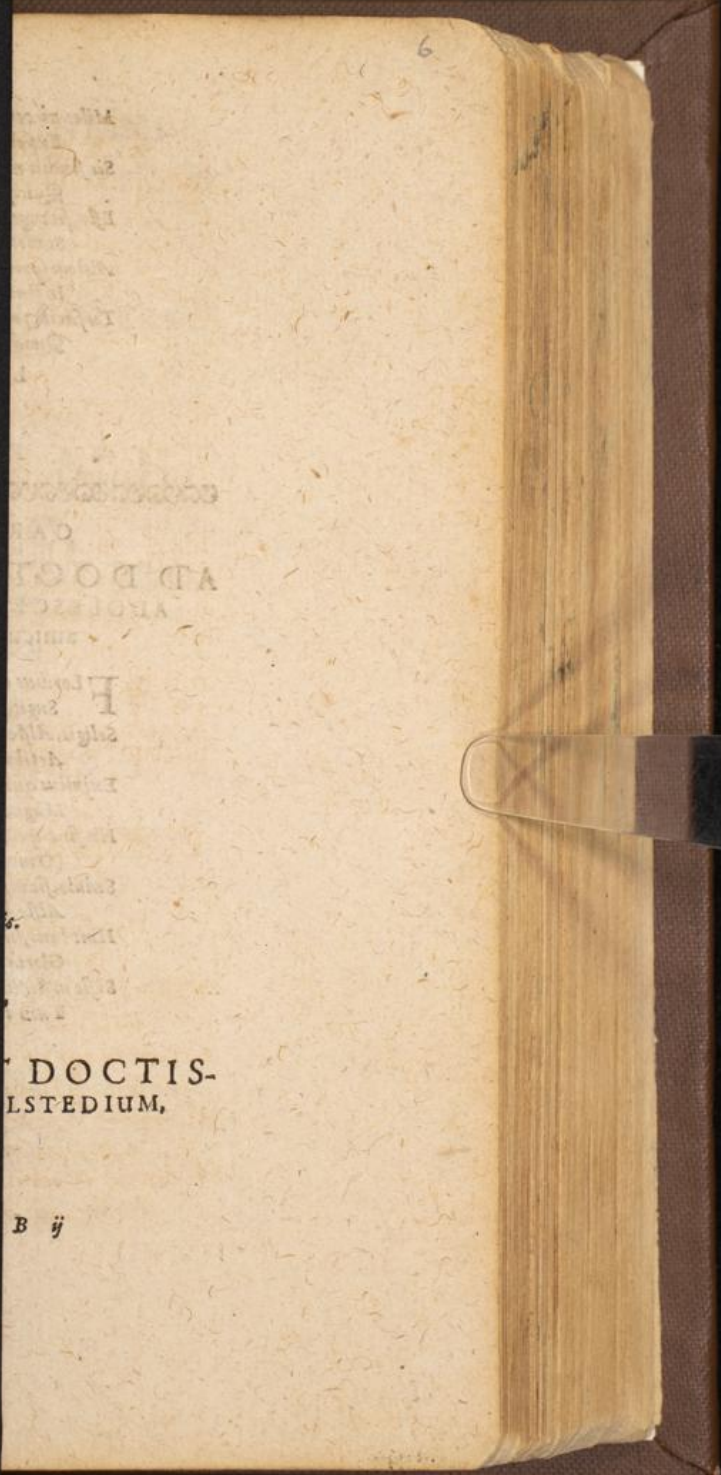
oculum
t. 16. locum
es ob
fiffidit
onfita
folation
n omne
encre
is factam
17. mem
habon
iter ym
HONOL
Theol

Εσ χ^ερ^ε
B
Σύλλογον
I's

A D
SIM

the scale towards document

DOCTIS-
LSTEDIUM,

B ij